

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μαθήματα 30-31 ΤΟ ΙΣΛΑΜ

Σχεδιασμός: Καλλιρρόη Ακανθοπούλου

Μάθημα 30. Το Ισλάμ (Α')

Τι σημαίνει «**Ισλάμ**»;

«ΙΣΛΑΜ» σημαίνει **υποταγή** (στο Θεό)

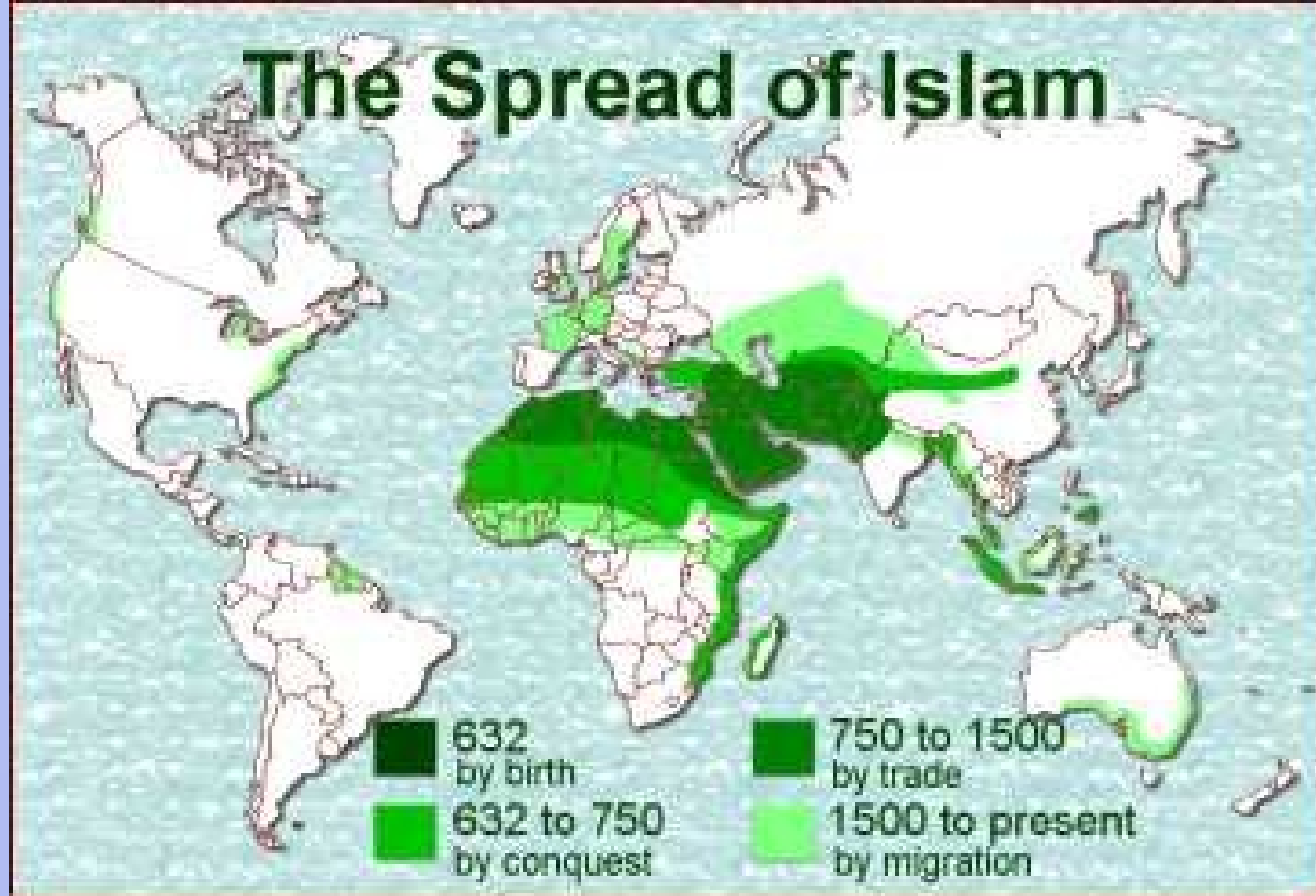
Πώς ονομάζονται οι πιστοί του Ισλάμ;

Μουσουλμάνοι

Πόσοι μουσουλμάνοι υπάρχουν σήμερα στον κόσμο;

Περίπου **700.000.000.**

Σε ποιες περιοχές του κόσμου ζουν οι περισσότεροι μουσουλμάνοι;

Μέση Ανατολή (Αραβικές χώρες, Συρία, Λίβανο, Παλαιστίνη, Ιράκ, Ιράν, Πακιστάν, Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Ινδία)

Βόρεια Αφρική

Άπω Ανατολή (Ινδονησία)

ΠΡΟΪΣΛΑΜΙΚΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Πριν να εμφανιστεί η θρησκεία του Ισλάμ, ποια θρησκεία υπήρχε στη **χερσόνησο της Αραβίας**;

Η προϊσλαμική θρησκεία ήταν ένας συνδυασμός **ανιμισμού** και **πολυθεϊσμού**.

Οι Άραβες λάτρευαν τα **πνεύματα** που κατοικούσαν στα δέντρα και στις πηγές των οάσεων. Ανώτερος απ' όλες τις θεότητες ήταν ο **Αλλάχ**, ο δημιουργός του κόσμου.

Στην Αραβία υπήρχαν και χριστιανικές και ιουδαϊκές κοινότητες.

Ο προφήτης ΜΩΑΜΕΘ

Γεννήθηκε το **570μ.Χ.** ορφανός από πατέρα. Ο παππούς και ο θείος ανέλαβαν να τον μεγαλώσουν.

Νέος υπηρετούσε μια πλούσια χήρα, τη Χαντίτζα, την οποία αργότερα παντρεύτηκε.

Η οικογένειά του λάτρευε ιδιαίτερα τον Αλλάχ.

Ο Μωάμεθ συχνά έμενε μόνος του για να προσευχηθεί.

Όταν έγινε 40 ετών, μια νύχτα που προσευχόταν στα βουνά εμφανίστηκε σ' αυτόν ο **άγγελος Γαβριήλ** κρατώντας ένα κείμενο και τον διέταξε να το απαγγείλει.

Ακολούθησαν κι άλλα οράματα, ώσπου πίστεψε ότι ο Θεός τον κάλεσε για να μεταφέρει στους ανθρώπους την αλήθεια που θα του αποκάλυπτε.

Έτσι, άρχισε να διδάσκει ότι ο **Αλλάχ ήταν ο μοναδικός αληθινός θεός** και ότι οι άλλοι θεοί στους οποίους πίστευαν ως τότε οι Άραβες δεν υπήρχαν.

Οι Άραβες δεν μπορούσαν να δεχτούν όσα έλεγε ο Μωάμεθ για τους θεούς τους, γι' αυτό και τον αντιμετώπισαν με **εχθρότητα**. Αποτέλεσμα ήταν να φύγει από τη Μέκκα και να πάει στη **Μεδίνα**. Αυτό έγινε το **622μ.Χ.** και το έτος αυτό ονομάζεται **Εγίρα (Χίτζρα)**.

Από τη Μέκκα στη Μεδίνα

Στη Μεδίνα τα μέλη της νέας θρησκείας ένιωσαν έντονα ότι είναι αδέρφια. Αυτό τους βοήθησε αργότερα να γίνουν εξαιρετική **στρατιωτική** δύναμη.

Το 630μ.Χ. ο Μωάμεθ με στρατό επιτέθηκε εναντίον της **Μέκκας** και την κατέλαβε. Μετέτρεψε την **Κάαμπα** σε χώρο λατρείας του Αλλάχ και έκανε τη **Μέκκα** κέντρο της νέας θρησκείας.

Ο Μωάμεθ πέθανε το **632μ.Χ.** Διάδοχός του (χαλίφης) ήταν ο **Αμπού-Μπακρ**, στενός σύντροφός του.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ισλαμική θρησκεία είναι **ανεικονική**, δηλ. απαγορεύει στους πιστούς την απεικόνιση ιερών προσώπων. Γι' αυτό, δε βρίσκουμε εικόνες του Μωάμεθ. Ως τέχνη αναπτύσσεται η καλλιγραφία, τα γεωμετρικά σχέδια, η αρχιτεκτονική.

Ποιο είναι το **ιερό βιβλίο** του Ισλάμ;

Το **Κοράνιο**

Το Κοράνι είναι πολύ σημαντικό, γιατί περιέχει το λόγο του ίδιου του Θεού. Γι' αυτό και είναι **αλάθητο**.

Οι μουσουλμάνοι πιστεύουν ότι ο Θεός (Ιεχωβά ή αλλιώς Αλλάχ) έκανε την πρώτη συμφωνία του με τους ανθρώπους μέσω της Π. Διαθήκης αλλά η συμφωνία δεν τηρήθηκε από τους ανθρώπους. Επιχείρησε δεύτερη συμφωνία με τον Ιησού και την Κ. Διαθήκη αλλά και πάλι απέτυχε. Έτσι η τρίτη προσπάθεια γίνεται με το Κοράνι

Το Κοράνιο αποτελείται από 114 σούρες (=αποκαλύψεις). Είναι λόγια του Μωάμεθ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝΙΟΥ

1. Ο Θεός είναι ένας, ο Αλλάχ, και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του.

Υπήρχαν και άλλοι προφήτες πριν από τον Μωάμεθ, όπως ο Χριστός, ο Αβραάμ κ.ά., αλλά ο Μωάμεθ είναι ο τελευταίος και ανώτερος, γιατί σ' αυτόν δόθηκε η τελική και ολοκληρωμένη αποκάλυψη.

2. Οι άγγελοι είναι δημιουργήματα του Αλλάχ. Έργο τους είναι να εκτελούν τις εντολές του. Ένας απ' αυτούς, ο **Ιμπλός** (διάβολος) ξέπεσε και μαζί με άλλους αγγέλους που τον ακολούθησαν πειράζουν τους πιστούς.

3. Η ζωή και οι πράξεις των ανθρώπων προκαθορίζονται από τη θέληση του Αλλάχ (κισμέτ). Έτσι, άλλος οδηγείται στο σωστό και άλλος στο λάθος. Κατά την **Τελική Κρίση** ο άνθρωπος ανταμείβεται ή καταδικάζεται ως υπεύθυνος για τις πράξεις του. [Εδώ υπάρχει αντίφαση, που προσπάθησαν να λύσουν οι θεολόγοι.]

4. Ο παράδεισος είναι η ανταμοιβή του πιστού και έχει διάφορες απολαύσεις. Όποιος πολεμάει κατά των απίστων θα πάει στον παράδεισο. Η **κόλαση** είναι φρικτά βασανιστήρια γι' αυτούς που δεν τήρησαν τις εντολές του Θεού.

ΟΙ ΠΕΝΤΕ «ΣΤΥΛΟΙ» του Ισλάμ

1. Επανάληψη της φράσης: «*Δεν υπάρχει άλλος Θεός παρά μόνον ο Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του*».

2. Η **προσευχή** (σαλάτ) 5 φορές την ημέρα: ανατολή, μεσημέρι, απόγευμα, δύση, βράδυ.

3. Η **ελεημοσύνη** των φτωχών

4. Η **νηστεία**, το μήνα Ραμαντάν, που δεν είναι σταθερή. Οι μουσουλμάνοι δεν τρώνε τίποτε ούτε πίνουν νερό από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου.

5. Η ιερή αποδημία ή **προσκύνημα** (Χατζ) στη **Μέκκα** τουλάχιστο μια φορά στη ζωή τους.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Οι μουσουλμάνοι **απαγορεύεται**:

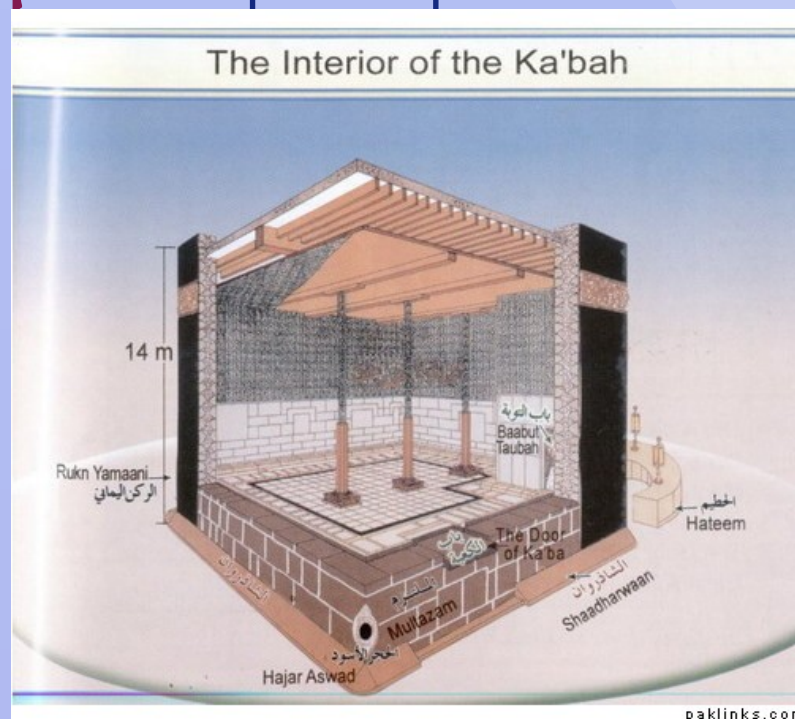
- Να τρώνε **χοιρινό κρέας**
- Να πίνουν **ποτά με οινόπνευμα (αλκοόλ)**
- Να παίζουν **τυχερά παιχνίδια**

Σημαντικό για τους Άραβες (πριν να γίνουν μουσουλμάνοι) ήταν και η **λατρεία των ιερών λίθων**: αν κάποιος άγγιζε αυτές τις πέτρες, αποκτούσε δύναμη.

Το πιο σημαντικό ιερό, στο οποίο κάθε χρόνο πήγαιναν για προσκύνημα οι Άραβες, ήταν η **Κάαμπα** στην πόλη **Μέκκα**.

Ο βασιλιάς της Σαουδικής Αραβίας επισκέπτεται την Κάαμπα.

Τι ήταν η **Κάαμπα**;

Ήταν ένα μεγάλο οικοδόμημα (κτήριο) κυβικού σχήματος (σαν κύβος) χτισμένο πάνω σε έναν απ' αυτούς τους ιερούς λίθους. Μέσα σ' αυτό υπήρχαν και αγάλματα πολλών θεοτήτων.

Η Κάαμπα στη Μέκκα

Αεροφωτογραφία του
προσκυνήματος.

Αποτυπώματα από πόδια του Αβραάμ

Resting at the corner of the Ka'bah, the Black Stone was one of the original stones of the structure built by Abraham, and is said to have descended to earth from Paradise. The Black Stone is not an object of worship.

Τα οκτώ κομμάτια του αρχικού μαύρου λίθου

Ο ιερός μαύρος λίθος

<http://www.youtube.com/watch?v=jqhwBWQoBXE> Για να δούμε το εσωτερικό της Κάαμπα τρισδιάστατα.

Το ΤΖΑΜΙ και τα μέρη του

Το τζαμί ή τέμενος αποτελείται από:

- Μία ημικυκλική κόγχη (**μιχράμπ**) που «βλέπει» προς τη Μέκκα.
- Ο **άμβωνας**, από τον οποίο ο ιμάμης διδάσκει.
- Ο **μιναρές**, δηλ. ο πύργος απ' τον οποίο ο μουεζίνης (χότζας) καλεί τους πιστούς.
- Ένα **συντριβάνι** ή **πηγή νερού** για τους καθαρμούς.

Τα τζαμιά είναι διακοσμημένα με γεωμετρικά σχέδια (**αραβουργήματα**) ή στίχους από το Κοράνι γραμμένους με **καλλιγραφία**.

Κωνσταντινούπολη

ΑΣΚΗΣΗ: Βλέποντας τις εικόνες μπορείς να αναγνωρίσεις
και να ονομάσεις τα μέρη του τζαμιού;

Το Γενί Τζαμί στην Κομοτηνή (τέλη 16^{ου}-αρχές 17^{ου} αι.)

Οι λειτουργοί του Ισλάμ

Ιμάμης

Ουλεμά ή μουλά

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στο Ισλάμ δεν υπάρχουν ιερείς

Μουεζίνης (χότζας)

Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ

7^{ος} αιώνας: Μέσα σε 30 χρόνια από το θάνατο του Μωάμεθ το Ισλάμ κατάφερε να επεκταθεί με (αραβικό) στρατό σε μια τεράστια περιοχή:

Συρία

Παλαιστίνη

Ιράκ

Αίγυπτο

Λιβύη

Περσία (Ιράν)

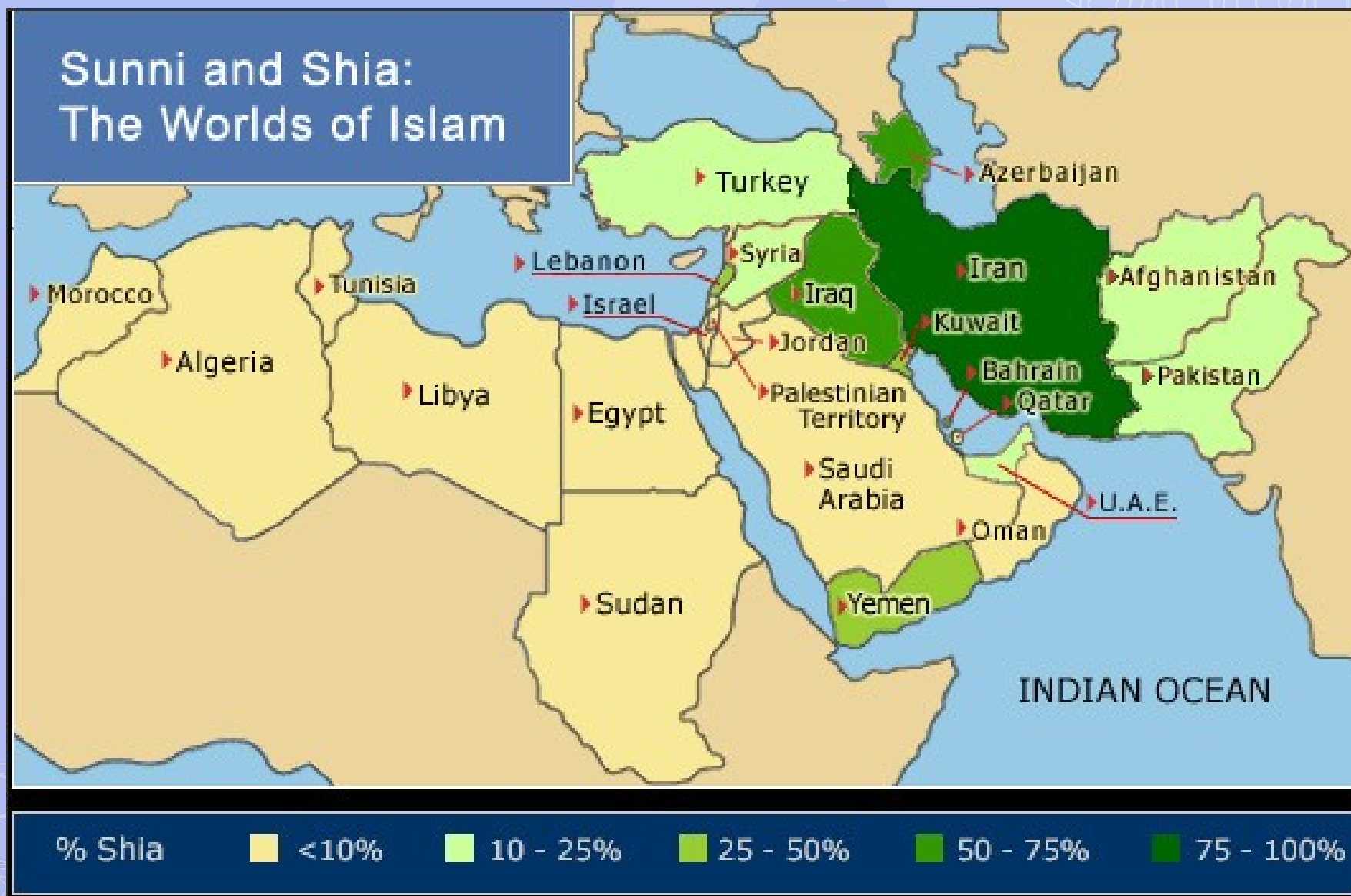
Δυτικά της Κασπίας

Τον **11^ο αιώνα:** στην **Ινδία**

Τον **14^ο αιώνα:** στη
Μεσόγειο (Τουρκία)

Σουνίτες και Σηίτες: οι 2 κλάδοι του Ισλάμ

ΣΗΙΤΕΣ: υπάρχουν κυρίως στο Ιράν, στο Ιράκ και στο Πακιστάν

ΣΟΥΝΙΤΕΣ

- Οι «ορθόδοξοι» μουσουλμάνοι
- Επιμένουν στο Κοράνιο
- Οι αποφάσεις παίρνονται από όλη την κοινότητα
- Ο διάδοχος του Μωάμεθ δεν χρειάζε-ται να γίνεται κληρονομικά

Σουνίτες είναι οι Άραβες, οι Τούρκοι και όλες υπόλοιπες μουσουλμανικές χώρες, δηλαδή οι περισσότεροι μουσουλμάνοι.

Σηίτες προσκυνητές στο Ιράκ

ΣΗΙΤΕΣ

- Τιμούν πολύ τον Αλή, που ήταν συγγενής του Μωάμεθ.
- Γί' αυτό πιστεύουν στην κληρονομική διαδοχή του Μωάμεθ. Ο χαλίφης δεν πρέπει να εκλέγεται. Κάθε γενιά έχει ένα δικό της ηγέτη (αρχηγό) που προέρχεται από τον Αλή. Αυτός (ο Ιμάμης) είναι αλάθητος (δεν κάνει ποτέ λάθος) και είναι σαν ημίθεος. Αυτός αποφασίζει για όλα (και όχι η κοινότητα). Αυτός μπορεί να ερμηνεύει το Κοράνιο.
- Οι Ιμάμηδες ήταν 12. Ο τελευταίος, ο Μουχαμάντ-αλ-Μαχντί έχει απαχθεί πνευματικά και κρύβεται κάπου, ώσπου να επιστρέψει στη γη, για να φέρει μια νέα περίοδο ευτυχίας.
- Στους Σηίτες υπάρχουν πολλές σχολές.

Μια ιδιαιτερότητα των **Σηιτών**

Κατά την ημέρα της **Ασουρά** οι Σηίτες αυτομαστιγώνονται. Έτσι θυμούνται τον πόνο που πέρασε ο Αλή, ο εξάδελφος του Μωάμεθ, όταν τον σκότωσε ο στρατός του χαλίφη Γιαζίντ Α΄.

[Η φωτογραφία είναι από την Αθήνα]

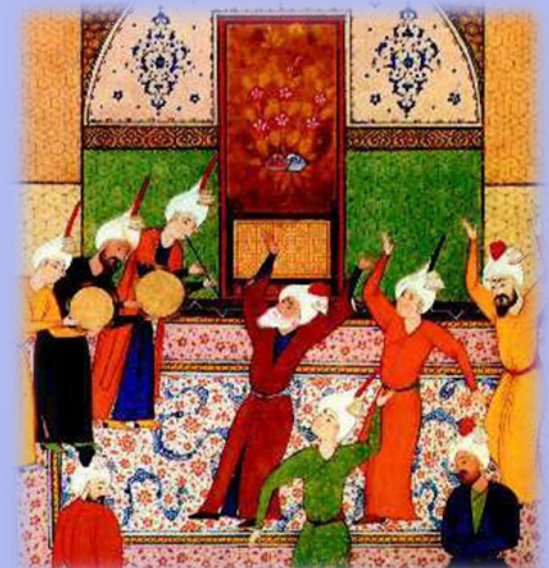
ΣΟΥΦΙΣΜΟΣ: ο μυστικισμός* του Ισλάμ

Ξεκίνησε τον 8^ο αι. μ.Χ.

Οι Σούφι προσπαθούν να ενωθούν με τον Θεό εκμηδενίζοντας τον εγωισμό τους. Επιδιώκουν να **δουν τον Θεό**.

Σιγά σιγά οι Σούφι οργανώθηκαν σε μοναστικές ομάδες, όπως οι **στροβιλιζόμενοι δερβίσηδες**.

Υπάρχουν διάφορες τεχνικές, όπως το **ντικρ**, με τις οποίες μπορεί κάποιος να ενωθεί με τον Θεό (με το **στροβιλισμό γύρω από τον εαυτό τους** ή με το διαλογισμό πάνω στο όνομα του Θεού).

* Ο **Μυστικισμός** στοχεύει στην άμεση επαφή και ένωση με τον Θεό.

ΤΟ ΙΣΛΑΜ ΣΗΜΕΡΑ

ΑΝΑΝΕΩΤΕΣ

- Πακιστάν, Τουρκία, Αίγυπτος
- Επηρεάστηκαν από τους Δυτικο-ευρωπαίους
- Δέχονται το δυτικό πολιτισμό (τεχνολογία, νόμους, παιδεία, οικονομικά και πολιτικά συστήματα...)

ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΙ

- Θεοκρατικά πολιτικά συστήματα (π.χ. Ιράν)
- Τονίζουν ότι το Ισλάμ είναι ανώτερη θρησκεία σε σύγκριση με τις άλλες (του δυτικού κόσμου).
- Επιμονή στη σαρία (το μουσουλμανικό-θρησκευτικό δίκαιο).
- Στη Βόρεια Αφρική συγκρούονται για να επιβληθούν.

Απεικόνιση της γέννησης του
Ιησού
σε ισλαμική εικόνα